

Lentner Csaba – Szegedi Krisztina – Tatay Tibor

Társadalmi felelősségvállalás a bankszektorban

ÖSSZEFOGLALÓ: A 2008-as pénzügyi válság kezelése jelentős közpénzeket emésztett fel a világ országaiban, kritikus szintre emelve több helyen az államadósság szintjét. A reálgazdasági visszaesés több országban máig megoldatlan munkanélküliséget, gazdasági visszaesést okozott. A válság után kérdésként merült fel, hogyan lehet a pénzügyi intézmények iránti bizalmat visszaállítani, illetve hogyan szolgálhatják jobban a fenntartható társadalmi, gazdasági fejlődést. Tanulmányunkban az etikai normákat erőteljesebben előtérbe helyező gondolkodásmódot, a vállalati társadalmi felelősségvállalást (CSR) tárgyaljuk. CSR-piramis érzékelteti a felelősség különböző rétegeit. Az alapot a gazdasági felelősség jelenti, ugyanakkor a vállalatoknak meg kell felelniük a jogi normáknak. Az etikai felelősség alapvető szintje a helyes, igazságos, tisztességes viselkedés kötelezettsége.

A válság utáni időszakban a központi bankok feladatává tették számos országban a pénzügyi stabilitás fenntartását. A központi bankok is kialakították társadalmi felelősségvállalási stratégiájukat. Tevékenységüket abból a szempontból vizsgáljuk, hogy a CSR miként szolgálhatja a pénzügyi stabilitási szempontokat.

KULCSSZAVAK: vállalati, társadalmi felelősségvállalás, bank, köztudatosság, pénzügyi stabilitás, üzleti etika

JEL-KÓD: M14, E58 E44 G28

A PÉNZÜGYI PIACOK SZEREPLŐI ÉS KAPCSOLATRENDSZERÜK

A hagyományos közgazdaságtan felfogása szerint a gazdasági jólét a Pareto-optimum elérésével alakul ki a legmagasabb szinten. A gazdaság eme kívánatos állapotát alapvetően a tiszta, korlátozásoktól mentes piac valósíthatja meg. Az egyensúlytól való eltérést a piaci működés javítása oldhatja meg. Ebben a világban a gazdaság szereplői közötti kapcsolatokat csak a piaci koordináció jelentheti, az etikai, bürokratikus koordináció csak élesen elkülönítve vannak jelen, de a gazdasági viszonyokban meglétük nemkívánatos. A válságok a piac tisztulásához, hatékonyabbá válásához vezetnek. Álláspontunk szerint viszont ezek a nézetek nem veszik figyelembe a társadalom

Levelezési e-cím: tatay@t-email.hu

és benne a gazdaság valós működését, illetve a gazdaság kilengéseinek súlyos, társadalmat romboló, a gazdaságot hosszabb időre visszavető következményeit.

Mivel a 2008-as válság a pénzügyi szektorból indult, így a pénzügyi területre vonatkozóan gondoljuk át, hogyan lehet az etikai koordináció gondolkodásba történő hangsúlyosabb bevonásával a társadalom elvárásait magasabb fokon szolgálni. Megjegyezzük, hogy álláspontunk szerint az etikai szempontok érvényesülése nem ellentétes a piaci érdekekkel, akár makro-, akár mikroszinten is vizsgálódjunk. Ugyanakkor a gazdasági jólét növelése olyan értékek mentén történhet, amelyeket a hagyományos közgazdaságtan externáliaként kezel.

A gazdaságtörténetben visszatekintve a pénzügyi tevékenység csíráit a pénzváltás és a pénzkölcsönzés jelentette, amit aztán a betéti ügyletek egészítették ki. Évszázadokig az ügyleteket etikai

normák szabályozták, különösen a kölcsönzés területén. Ezek az etikai szabályok a piacgazdaság térhódításával szinte eltűntek Európában és a piacgazdasági fejlődés útjára lépő országokban. (Fekete – Tatay, 2013) A pénzügyi rendszerben megjelenő zavarok miatt a XIX–XX. században a pénzügyi intézmények működésének szabályozásában az államok kezdtek szerepet vállalni. A pénzügyi intézményrendszer története során a szereplők viszonyrendszerében változó súllyal volt jelen az etikai, a piaci, illetve a bürokratikus koordináció. A XX. század utolsó negyedére a piaci koordináció dominanciája lett a jellemző. A pénzügyi piacok deregularizációja, liberalizálása erre a folyamatra utal. A pénzügyi folyamatok országhatárokon túlra való kiterjedése nem új jelenség, viszont az országok határát átlépő ügyletek tömegesedése, az ügyletekre vonatkozó szabályok egységesedése már az utóbbi évtizedek változásainak következménye. Ezt a folyamatot nevezik általánosan pénzügyi globalizációnak. A pénzügyi területen alkalmazott új technológiák, módszerek a liberalizációtól támogatva soha nem látott méretű pénzügyi innovációt hoztak. Az új instrumentumok, megoldások, ügyletek, intézményi formák a pénzügyi piacok képét átformálták.

A pénzügyi szervezetekre jellemző, hogy a tevékenységük miatti érintettek köre igen széles, nemcsak a tulajdonosok és a munkavállalók, hanem szolgáltatásaik igénybe vevői is évekig, évtizedekig kapcsolódnak egy-egy intézményhez. Szolgáltatásaik igénybevétele nem egy egyszeri aktus, könnyen felbontható kapcsolatrendszer, hanem hosszú távra szóló elköteleződés. A külső érintettek tartós befektetéseiken, felvett hiteleiken keresztül több évtizedre „együtt élnek” valamely pénzügyi intézménnyel. Az adott szervezet gazdálkodása pedig közvetlen befolyásolja jelenüket és jövőjüket, hiszen befektetéseik le- vagy felértékelődhetnek, jövedelmük változhat, adósságszolgálatuk módosulhat. (Sági, 2012)

Az 1990-es évek világgazdaságában a pénz-

ügyi szervezetek tevékenységének súlya jelentősen megnőtt. Ugyanakkor ezek az intézmények a válságok globális terjedésének közvetítőivé váltak. Sőt újfajta ügyleteik, instrumentumaik maguk lettek a válságok okai, hozzájárultak a válságok hatásának felerősítéséhez. (Bessler – Kurmann, 2013) A latin-amerikai válságok felhívták a figyelmet arra, hogy a pénzügyi piacok hogyan válhatnak a válságok tovaterjedésének csatornáivá. A kelet-ázsiai válság megmutatta, hogy pénzügyi intézmények miként mélyíthetik, illetve okozhatják egy-egy régió gazdasági problémáit. A Barings Bank bukása 1994-ben, az LTCM (Long Term Capital Management) 1998-ban történő összeomlása ráirányította a figyelmet az innovatív termékek és ügyletek kockázataira. A mélyben meghúzódó feszültségek igazából azonban a 2008-as válság kirobbanásával váltak nyilvánvalóvá.

A pénzügyi piacok középpontjából, az USA pénzügyi piacairól induló válság a fejlett világ legnagyobb részét erősen érintette. A válság nem maradt meg a pénzügyi piacok keretein belül, hanem reálgazdasági visszaesést is okozott, valamint társadalmi problémákat is maga után vont. Több irányban is megindult a gondolkodás, miként lehetne a válságot orvosolni, miként lehetne a későbbi hasonló eseményeket elkerülni. Az elemzések legfontosabb területei a háztartások pénzügyi kultúrájának vizsgálata, a pénzügyi szektor szabályozásának értékelése, a pénzügyi szektor önszabályozásának megvalósítása lettek. Ez utóbbi terület ismételt az etikai koordináció bekapcsolásának lehetőségét érinti. Az etikai vonatkozások sajátos területeken ma is megmutatkoznak, a válság hatására a figyelem erősödött irányukban. Az etikai korlátok beépülésének ilyen sajátos megvalósulása a pénzügyi tevékenységbe az iszlám finanszírozásában jelenik meg példaként. A bankok az ügyfelekkel megosztják a kockázatokat, az iszlám elvekkel ellentétes túlzott terheket nem rónak a hitelfelvevőkre, a

betétesek nem várnak kamatot betétjeik után. (Bajkó–Varga, 2013)

A fejlett piacgazdaságokban a pénzügyi intézmények útkeresésében a társadalmi felelősségvállalás megjelenítése kapott hangsúlyos szerepet. Már beszámolóik is figyelmet fordítanak működésük társadalmi, gazdasági és környezeti hatására. Végül is egy bank stabil pénzügyi helyzete, növekvő gazdasági teljesítménye, etikus és transzparens tevékenysége, valamint felelős pénzügyi szolgáltatásai biztosítják a kiszámítható, megbízható működést, amely egyben lehetőséget nyújt a környezet, illetve a társadalom igényeinek szélesebb körű figyelembevételére, támogatására.

A pénzügyi szféra területén a társaságok rövid távú belső üzleti érdekei mellett meghatározó, sőt növekvő szerepet kaptak a társadalmi, környezetvédelmi és emberjogi célok. Ez utóbbira érdekes példa az OTP Fáy András Alapítvány honlapján elérhető anyag (www.otpfayalapitvany.hu/galeria/tipus/videogaleria/video/414). Az Open Society Archives különböző országokból emberi jogok megsértését bizonyító dokumentumokat őriz, amelyeket perekben is felhasználhatnak.

A BANKI CSR ÁLTALÁNOS ÉRTELMEZÉSE

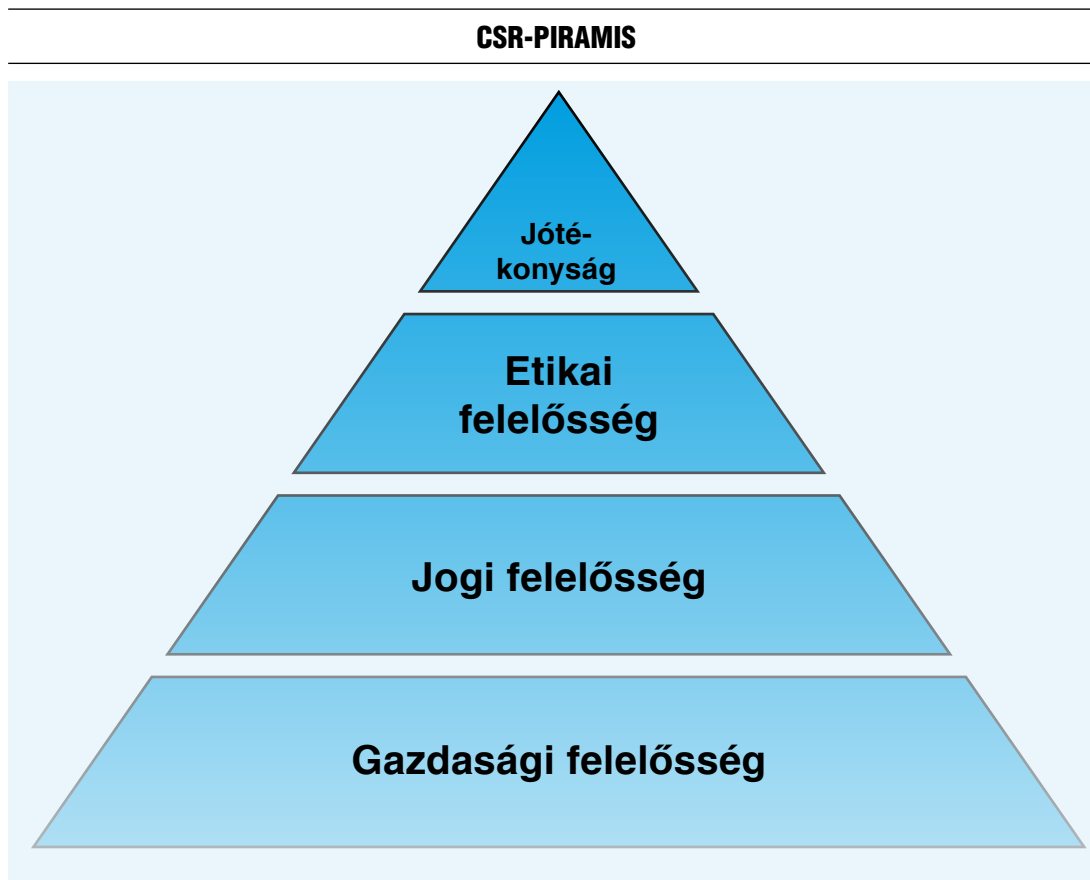
A Vállalati Társadalmi Felelősségnek (CSR) nincs mindenki által egységesen elfogadott definíciója, eszközként, koncepcióként, sőt új üzleti modellként írják le, amely gyökeres szemléletváltást igényel a vállalatoktól. Ez utóbbi paradigmaváltást feltételez az üzleti életben, amely szerint egy vállalat több mint tőkeemgterülést és profitmaximalizálást célzó képződmény. Egyben emberek közössége is, amely társadalmi és természeti környezetben működik, működésének környezeti és társadalmi hatásait figyelembe kell venni (Szegedi, 2014).

A CSR egyik legismertebb és leginkább elfogadott definíciója *Carrolltól* származik,

eszerint a vállalatok társadalmi felelőssége gazdasági, jogi, etikai és diszkrecionális (jótékonysági) elvárásokat jelent, amely a társadalom részéről jelentkezik. A CSR-piramis (*lásd 1. ábra*) érzékelteti a felelősség különböző rétegeit. Az alapot a gazdasági felelősség jelenti. Ezzel egy időben a vállalatoknak meg kell felelniük a jogi normáknak. Az etikai felelősség alapvető szintje a helyes, igazságos, tisztességes viselkedés kötelezettsége, és túlmutat a jogszabályoknak való megfelelésen. Ezekon felül jelenhet meg a diszkrecionális vagy jótékonysági felelősség (Carroll, 1991).

A CSR kihívásaira a bankszektor viszonylag későn reagált. Előbb környezeti kérdésekkel foglalkoztak, majd ezt követték a társadalmi kérdések (Viganó– Nicolai, 2009). A CSR szerepe a pénzügyi szférában megjelenő eszközként arra szolgál, hogy növelje és legitimálja annak gazdasági teljesítményét, másrészt megjelenik az üzleti etikai alapelvek megtestesítőjeként is (Scholtens, 2006). A 2008-as pénzügyi válság ráirányította a figyelmet a CSR szükségességére ebben a szférában is, felerősítve a bizalom és az ezt elősegítő elszámoltathatóság és transzparencia iránti igényt. A pénzügyi intézmények hagyományosan fő társadalmi funkciójának tekintett közvetítő szerep, amely a megtakarításokat közvetíti a befektetések felé, a hatékony allokáció és kockázatmenedzsment mellett az etikus és felelős viselkedés iránti igény révén a pénzügyi és befektetési folyamat az elmúlt években túlmutat a betétesek és tulajdonosok legitim érdekeinek védelmén (Tzu-Kuan Chiu, 2013).

A bankok primer érintettjei a tulajdonosok, a kölcsönfelvevők, a betétesek, a vezetők a munkavállaló és a szabályozók. A bankszektor lényeges sajátossága sok más szektorhoz képest, hogy nagyszámú és sokféle érintettel rendelkezik. Így az információsaszimmetria sokkal komplexebb. A rendszer másik sajátossága, hogy a bankszektor stabilitásának biztosítása érdekében sokszor szigorúbb szabályozás

Forrás: saját szerkesztés Carroll (1991) alapján

jellemzi (Yamak et al., 2005). A bankszektor más gazdasági szektoroktól eltérő jellege eltérő CSR-gyakorlatot eredményezett. Ebben a szektorban hangsúlyosan jelenik meg a felelősség a banki hitelezés, befektetés és vagyonekezelési tevékenység területén, ahol nagyon lényeges a megvesztegetés és a pénzmosás elleni küzdelem, amelyek meghatározó elemei a korrupció elleni harcnak, ami lényeges eleme a banki CSR-tevékenységnek (Viganò– Nicolai, 2009).

Bár a bankoknak kisebb a közvetlen természeti környezetre való hatásuk, a közvetett környezeti és társadalmi felelősségük megnőhet azzal, ha olyan vállalatokat hiteleznek, amelyek szennyezik a környezetet, nem biztonságos termékeket gyártanak vagy megsér-

tik az emberi jogokat (Idowu – Filho, 2009). A bankoknak így egyfajta közvetítői szerepük van, ami jelentős károkat okozhat. (Thompson – Cowton, 2004). A közvetett hatás nemcsak a banki szolgáltatásokat igénybe vevők kapcsán jelentkezhet, hanem a beszállítók vonatkozásában is. A felelős beszállítói lánc menedzsmenteként a környezeti és társadalmi szempontok beszállítói politikába való integrálása a pénzügyi területen is megjelent.

A pénzügyi szférában a Carroll-féle CSR-modellt alkalmazva a bankok felelősségi szintjei a következők (Carroll, 1991):

① *Gazdasági felelősség.* Az, amiért a bankok hagyományosan léteznek, azaz a tulajdonosok jólétének növelése, a nyereségesség és a növe-

kedés biztosítása. Ennek egyik eszköze a pénzügyi innováció. Mivel az egyéni és vállalati pénzügyi szükségletek állandóan változnak, a bankok új lehetőségeket hoznak létre a kockázatkezelésre és a források hatékony közvetítésére. Ez új termékek kifejlesztését, a meglévők újradefiniálását és új csatornákat jelent. Ezek meghatározásában jelentős szerepe van a stakeholderekkel való interakciónak (Decker – Sale, 2009).

② *Jogi felelősség.* A szabályozást a jogszabályok határozzák meg, célja a kockázat minimalizálása, a biztonság és a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom biztosítása. A jogszabályok a gyakorlatban kiegészülnek a különböző felügyelet, szakmai szövetségek iránymutatásainak való megfeleléssel, amit a compliance funkció fejez ki (Decker – Sale, 2009). Ilyen például Magyarországon a 11/2006 vagy a 6/2013 (III. 11) számú PSZÁF-ajánlás, az Európai Unió Compliance and the Compliance function in banks, Guidelines on Internal Governance (GL 44, September 2011) vagy a Guidelines on Certain Aspects of the MiFID compliance function requirements, nemzetközi szinten a Foreign Account Tax Compliance Act, a Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act (2010), vagy a UK Bribery Act, 2010 (Wieland, 2013).

③ *Etikai felelősség.* Az etikai normák az egyéni lelkiismeret és a külső érintetti elvárások alapján vezethetők le. A Londoni tőzsde mottója a „*My word is my bond*” a becsületesség és őszinteség etikai alapelveit testesíti meg, amelyek a bizalom mellett hagyományosan összekapcsolódnak a pénzügyi szektorral (Decker – Sale, 2009). Az önkéntes kööttséget megtestesítő etikai kódexekben ezen kívül például a tisztesség, a fair viselkedés, a tiszteltetés, a transzparencia és az átláthatóság alapelvei jelennek meg a pénzügyi szférában. Az érintettek etikai értékei, elvárásai a leginkább a kommunikatív etika gyakorlati megvalósulását jelentő érintetti dialógusban ismerhetők

meg. Decker és Sale (2009) felhívja a figyelmet arra, hogy a jogszabályoknak való megfelelést célzó compliance megközelítés viszont sokszor nem kedvez az etikus üzleti gyakorlat és üzleti kultúra kiépítésének.

④ *Diszkrécionális (jótekonysági) felelősség.* Nem vezethető le külső elvárás alapján, önkéntes tevékenység, mégis széles körben elterjedt a bankok körében, hozzájárul a bank, illetve a pénzügyi szektor reputációjának emeléséhez (Decker – Sale, 2009).

A válságot követő években a banki CSR általánosan értelmezett területeire, illetve preferenciáira vonatkozó társadalmi igény megváltozása érzékelhető. Indokolt a bank üzleti tevékenységéhez, ügyfélköréhez közvetlenebb módon kapcsolódó társadalmi igények érvényesítése a társadalmi felelősségvállalásban. (Lentner, 2011).

Az érintettek vonatkozásában az ügyfelek fő elvárásai a biztonságos termékek és a megfelelő tájékoztatás. A munkavállalók biztonságos, diszkriminációmentes munkahelyet, az emberi méltóság szem előtt tartását, a versenytársak tisztességes versenyt várnak el. A bankoknak figyelni kell nemcsak saját szervezetük működésének közvetlen környezeti hatásaira, de hitelezési tevékenységük hatásaira is (Thompson and Cowton, 2004).

Társadalmi szempontból megjelent az elmúlt években a szegények segítése. Formája például a mikrohitelprogram, *low-income banking* révén (Tzu-Kuan Chiu, 2013). Ennek háttéréként az ENSZ a Felelős Befektetés alapelveiben hangsúlyozza az „*inclusive finance*” fontosságát az olyan sebezhető rétegek számára, akik egyébként nem tudnák megfizetni a pénzügyi termékeket és szolgáltatásokat (PRIs 2011).

A 2. ábra a banki aktivitás és a CSR-aktivitás függvényében mutatja a jellemző banki CSR-területeket. A banki aktivitást a mérlegfőösszeg és a fiókok számának függvényében értelmezzük, a CSR-aktivitás azt mu-

BANKI CSR-TÉRKÉP

CSR-AKTIVITÁS	Üzletbe integrált tevékenység	<ul style="list-style-type: none"> • Pénzügyi kultúra, tudatosság fejlesztése, pénzügyi oktatás • Felelős, prudens hitelezés, kockázatkezelés • Korrekt, transzparens pénzügyi szolgáltatás, panaszkezelés 	<ul style="list-style-type: none"> • Hátrányos helyzetű ügyfelek segítése a banki szolgáltatások igénybevételére, termékek speciális igényű ügyfeleknek • Érintettek bevonása, etikus kezelése • Szociális (társadalmi) vállalkozások pénzügyi támogatása • Környezetvédelmi beruházások finanszírozása • Érzékeny szektorok finanszírozási alapelveinek kidolgozása • Pénzmosás, korrupció, terrorizmus elleni küzdelem
	Nem üzleti tevékenység	<ul style="list-style-type: none"> • Önkéntes akciók a helyi lakókörnyezet javítására • Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok támogatása • Helyi közösség támogatása • Sport támogatása • Civil szervezetek támogatása • Kultúra és művészet támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> • Hátrányos helyzetűek támogatása • Sport támogatása • Művészet, kultúra, tudomány támogatása • Civil szervezetek támogatása • Környezeti hatások csökkentése (szelektív hulladékgyűjtés, irodaház kialakítása) • Munkahelyek biztosítása, megfelelő munkakörülmények, esélyegyenlőség

Forrás: saját szerkesztés

tatja, hogy beintegrálja-e a bank üzleti tevékenységébe a CSR-kezdeményezéseket, vagy csupán a jótékonysági szempont jelenik meg ezekben. A bemutatott CSR-térkép a magyarországi kereskedelmi bankok honlapján található információk alapján készült.

A CSR-felfogás kiterjesztése véleményünk szerint további területeken lehetséges. A döntéseknél mérlegelhetők lehetnek azok a hasznok és károk, amelyeket az adott szervezeten kívül okoz a döntés, az adott szervezet részére nem jelentenek rövid távon hatást a profitra. Például a rendszerszintű zavarokat előidéző hibás termékfejlesztés a háztartások egyes

csoportjainak megtakarításait semmisítheti meg. A helyes irányok megtartása végett rögzíthetők az alapelvek a jogszabályokon túlmutató, önkéntesen megfogalmazott etikai kódexekben. Az etikai szabályok betartását a banki szervezetben erőteljesebben garantálni kell. A korábbiakban már példaként említett iszlám bankokban az iszlám elveinek érvényesülését külön felügyelőbizottság ellenőrzi. Az etikai elvek megvalósulását egyedi szerződések szintjén garantálják.

Egyre többen vannak azon a véleményen, hogy az üzleti döntéshozatalnál nemcsak a profitmaximalizálást kell szem előtt tartani,

hanem az üzleti szervezetek önkéntes alapon járuljanak hozzá a társadalmi problémák megoldásához, ami nem gazdasági érdekük, hanem morális kötelességük (Barclift, 2012). A CSR-nak értékorientált megközelítésűnek kell lennie, amely szerves részét képezi a bankok mindennapi működésének és beépül a szervezeti kultúrába.

A CFA Institute (2013) globális kutatásában 6783 megkérdezett véleményét gyűjtötték össze 22 országból. 56 százalékuk az etikai kultúra hiányát érzékeli a pénzügyi cégeken belül, ami hozzájárul a pénzügyi szektorba vetett bizalomhiányhoz. A megkérdezettek kétharmada szerint az etikai és integritáskultúrát újra kell építeni, ez jelenti ugyanis a fő problémát és nem a piaci vagy kormányzati szabályozási hibák. Nem elegendő azonban az etikai alapelveket megfogalmazni, hanem azokat be is kell tartani: „Az etika folyamatos tevékenység, ami segíti a pénzügyi szektor reputációjának helyreállítását. A pénzügyi szakemberek önkontrolljának fejlesztésére, a teljes szektor etikai kultúrájának kiépítésére, valamint az illegális és etikátlan tevékenység szigorú büntetésére van szükség.” (CFA Institute, 2013, 9. oldal).

A CSR MEGJELENÉSE A KÖZPONTI BANKOK TEVÉKENYSÉGI KÖRÉBEN

A 2008-as pénzügyi válság hatásainak méréséklése óriási összegű közpénzt emésztett fel. A válság azonnali kezelése, majd a következmények enyhítése jelentős állami pénzforrás felhasználását igényelte. A bankmentő csomagok, a gazdaságélénkítő intézkedések, a munkanélküliség kezelése mind az állami költségvetések megterhelését jelentették. Ennek velejárója az államadósságok megugrása lett sok országban. A súlyos következmények hatására a központi bankok pénzügyi stabilitásban betöltött szerepét számos országban

átgondolták. (MNB, 2013) A pénzügyi stabilitás fenntartásának feladatát a központi bank feladataként olyan országban is újrafogalmazták, mint az Egyesült Államok. De példaként hozható fel ebben a körben az Európai Központi Bank is. (Naményi, 2012) A pénzügyi fenntarthatósági, stabilitási feladatok általánosan értelmezhetők a CSR részeként, illetve megvalósításához hozzájárulhatnak a CSR eszközei is.

Társadalmi felelősségük tudatában központi bankok is megfogalmazták CSR-stratégiájukat és -tevékenységeiket. Helyet kaptak a már hagyományosnak mondható CSR-területek, mint az esélyegyenlőség, a környezetvédelem. Fontos szerepet kap a tájékoztatás, a pénzügyi kultúra emelése az oktatáson keresztül. A központi bankok nagy hangsúlyt fektetnek a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők tájékozottságának növelésére, az információs aszimmetria csökkentésére az oktatáson, felvilágosításon keresztül. Ezeknek a módszereknek az alkalmazásában példaként említhető a FED (Chicago FED, 2012) vagy akár a Magyar Nemzeti Bank is.

A központi bankok nemcsak a szabályozás eszközeivel élhetnek, hanem a várakozások, vélekedések, beállítódások befolyásolásával alakíthatják a folyamatokat. Ne feledjük, a hitelfelvétel, a befektetés vagy más pénzügyi szolgáltatások igénybevétele mindig bizonytalan döntési szituációt jelent a gazdaság szereplői számára. Az aktívan kommunikáló központi bankok a helyesnek tartott irányokba mozdíthatják a döntéseket, ha kihasználják a döntéshozatali folyamat pszichológiai hátterében levő összetevőket. A csordaszellem, a szakértői vélemények meghatározó volta kihasználható a gazdasági szereplők megfelelő magatartásra való ösztökélésében. (Sunstein – Thaler, 2012) A pénzügyi kultúra fejlesztésének, a pénzügyi oktatás mélyítésének összekapcsolása az aktív kommunikációval a jegybankok társadalmi felelősségvállalásának

kiemelt területeit jelenthetik. Ebből a szempontból természetesen meg kell keresni az érintettek különböző köreivel való kapcsolat-teremtés csatornáit, formáit.

Magyarországon a Magyar Nemzeti Bank is kialakította társadalmi felelősségvállalási stratégiáját (MNB, 2008), amely 2013-tól jelentős változásokon ment keresztül. A makro- és mikroprudenciális felügyeleti tevékenység összekapcsolása széles körben enged teret újszerű eszközök alkalmazásának a fenntartható, biztonságos gazdasági és társadalmi fejlődés elősegítésére. A magyar jegybank monetáris politikájában tartalmi változás, hogy a korábbi,

európai uniós jogrend szerinti egyes célkitűzési eszközrendszer, vagyis az árstabilitás elérése és fenntartása napjainkra nem kifejezetten cél, hanem egy eszköz a közjó szolgálatában. A magyar központi bank árstabilitás-fenntartási feladata mellett további meghatározó tartalom a pénzügyi stabilitás és a gazdaságpolitika támogatása. E hármas mandátumon keresztül tudja a Magyar Nemzeti Bank a közjót a legeredményesebben szolgálni, vagyis a társadalmat és a Magyarország közigazgatási területén működő vállalkozásokat segíteni. Tehát az MNB tevékenységének egésze a komplex társadalmi felelősségvállalás alá rendelődött.

IRODALOM

BAJKÓ A. – VARGA J. (2013): Az iszlám és a hagyományos bankrendszer összehasonlító elemzése. A Virtuális Intézet Közép-Európa Kutatására közleményei 5:(1 / No. 12–13)

BARCLIFT, Z. J. (2012): Corporate Social Responsibility and Financial Institutions: Beyond Dodd-Frank. Banking & Financial Services Policy Report. Volume 31, Number 1, January

BESSLER, W. – KURMANN, P. (2013): Bank Risk Factors and Changing Risk Exposures of Banks: Capital Market Evidence Before and During the Financial Crisis. Midwest Finance Association 2013 Annual Meeting Paper

CARROLL, A. B. (1991): The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders. *Business Horizons*, July–August

DECKER, S. – SALE, C. (2009): An Analysis of Corporate Social Responsibility, Trust and Reputation in the Banking Profession. In: S.O. Idowu, W.L. Filho (eds.), *Professionals' Perspectives of Corporate Social Responsibility*, DOI 10.1007/978-3-642-02630-0_8, CSpringer-Verlag Berlin Heidelberg

FEKETE O. – TATAY T. (2013): A kölcsönzés feltételeinek erkölcsi vonatkozásai. *Acta Scientiarum Socialium*. (38) 145–151. oldal

IDOWU, S. O. – FILHO, W. L. (eds.) (2009): *Professionals' Perspectives of Corporate Social Responsibility*. DOI 10.1007/978-3-642-02630-0_8, CSpringer – Verlag, Berlin–Heidelberg

LENTNER Cs. (2011): A pénzügyi intézetek társadalmi felelősségvállalásának új dimenziói és a könyvvizsgálat szerepe. *Számvitel – Adó – Könyvvizsgálat*. 2011/6. szám, 280–283. oldal

NAMÉNYI J. (2012): A pénzügyi válság hatása központi bankok szabályozására. *Verseny és szabályozás*. MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, május, 167–219. oldal

SÁGI J. (2012): Debt trap – monetary indicators of Hungary's indebtedness. Farkas Beáta (szerk.) *Crisis Aftermath: Economic policy changes in the EU and its Member States*. University of Szeged, p. n.a.p. 13

SCHOLTENS, B. (2006). Finance as a driver of corporate social responsibility. *Journal of Business Ethics*. 68(1), pp. 19–33

- SUNSTEIN, R. C. – THALER, R. H. (2011): *Jobb döntések egészségről, pénzről és boldogságról – A pénzügyi válság után*. Budapest, Manager Könyvkiadó Kft., 264. oldal
- SZEGEDI, K. (2014): Possibilities of Corporate Social Responsibility. In: Berényi L. (Ed.) (2014): *Management Challenges in the 21st Century*. LAP LAMBERT Academic Publishing.
- THOMPSON, P. – COWTON, C. J. (2004). Bringing the environment into bank lending: Implications for environmental reporting. *The British Accounting Review*. 36, pp. 197–218
- TZU-KUAN CHIU (2013): Putting Responsible Finance to Work for Citi Microfinance. *J Bus Ethics*. DOI 10.1007/s10551-013-1626-1
- VIGANÒ, F. – NICOLAI, D. (2009): CSR in the european banking sector: evidence from a survey. In: Barth, R. – Wolff, F. (ed.) (2009): *Corporate Social Responsibility in Europe: Rhetoric and Realities*. Edward Elgar Publishing Inc. ISBN 978 1 84720 764 7
- WIELAND Zs. (2013): Compliance funkció. Felelős Vállalatirányítás – integritás és átláthatóság erősítésének eszközei. E&Y Baker&McKenzie konferencia.
- YAMAK, S. (2005). State as a stakeholder. *Corporate Governance*. 5(2), pp. 111–120
- <http://www.otpfayalapitvany.hu/galeria/tipus/videogaleria/video/414>
- CFA Institute (2013): Global Market Sentiment Survey.
- Federal Reserve Bank of Chicago (2012): Promoting Financial Stability: Taking on New Roles, Communicating Different Ways. 2012 Annual Report http://www.chicagofed.org/webpages/publications/annual_report
- MNB (2013): Az MNB pénzügyi felügyeleti funkciójának megerősítése
- http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Sajtoszoba/vitaanyagok/Felugyelet_HU.pdf#page=9&zoom=auto,-158,335
- MNB (2008): „A köztudatos jegybank” A Magyar Nemzeti Bank társadalmi felelősségvállalási stratégiája. http://www.mnb.hu/root/dokumentumtar/mnb/a_jegybank/a_koztudatos_jegybank_.pdf
- PRIs (2011). Principles for investors in inclusive finance. http://www.unpri.org/files/2012_05.02%20PIIF.pdf. Accessed October 10, 2012.
- A kutató munka (részben) a Miskolci Egyetem stratégiai kutatási területén működő Mechatronikai és Logisztikai Kiválósági Központ keretében valósult meg. (Azonosító szám: TÁMOP-4.2.1.B-10/2/KONV-2010-0001)